

Европейски съюз

Европейски фонд за рибарство
Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ (2007-2013)
Приоритетна ос 4 „Устойчиво развитие на рибарските области“
Инвестиране в устойчиво рибарство

Проект „Инициатива за подпомагане развитието на туризма в рибарска област Бяла – Долни чифлик – Аврен: интерпретативни маршрути с морски и рибарски теми и фестивал на рибарството и морето“ на СНЦ „Черноморска мрежа на неправителствените организации“

Какво е интерпретация?

Интерпретацията е обяснение за природните, културни или исторически ценности, свързани с дадено интересно място. Тя дава възможност на посетителя да добие представа за природното и историческо наследство и да разбере какви са целите на опазването му.

Интерпретацията помага на хората да оценят нещо, което е уникално и трябва да бъде съхранено. Тя може да се отнася до конкретно място или до:

- местност извън града,
- скално образувание,
- природно местообитание,
- растителни или животински видове,
- аспект на традиционната култура,
- историческо събитие или период,
- дейност — например риболов.

Информация и интерпретация

Информацията представя факти, докато интерпретацията разказва история.

Всички видове интерпретация включват информация и се градят върху солидно познаване на фактите. Добрата интерпретация обаче взема фактите и ги поставя в контекста на реалността, като обяснява и разширява значението им и сътворява от тях увлекателна история.

Информация: Морският бряг при Калиакра и Яйлата е изграден от средносарматски окарстени варовици с ясно изразени клифове.

Интерпретация: Скалите на Калиакра и Яйлата са образувани вследствие от утаяване на органичен материал от черупките и скелетите на морски организми, живели в древното Сарматско море преди 11—12 млн. години. След загиването на организмите останките им падат на дъното и се натрупват, а при покриването им от дебел слой по-нови утайки, те се уплътняват и спояват, като образуват черупчестите варовици. Колкото уплътняването им е по-голямо и по-продължително, толкова отделните черупки личат по-малко. В крайбрежните скали, които се спускат стръмно към морето от голяма височина, има много пещери и дълбоки кухни, образувани от течащата вода.

Увод за интерпретатора

Интерпретацията представлява интерактивна дейност и специализирана техника за управление на природни паркове, резервати и други защитени територии. Тя се извършва най-често от водач интерпретатор, който придружава посетителите, като им предлага свързан тематичен разказ, интерактивни дейности и въпроси за размисъл за опазването на нашето природно и културно наследство. Наред с развитието на туризма расте броят на хората, които искат да видят и научат нещо автентично за най-ценните и красиви обекти по черноморското

Проект BG MIRG B-DCH-A/3-3.3-006 Дог. № 124 от 07.10.2014 г. Проектът се финансира с безвъзмездна финансова помощ по Местна стратегия за развитие на Местна инициативна рибарска група Бяла – Долни чифлик – Аврен чрез Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство 2007 – 2013“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейски фонд за рибарство.

Европейски съюз

Европейски фонд за рибарство
Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ (2007-2013)
Приоритетна ос 4 „Устойчиво развитие на рибарските области“
Инвестиране в устойчиво рибарство

крайбрежие. Това издание има за цел да обогати знанията и провокира творческото въображение на експерти и интерпретатори.

Каква е ползата от интерпретацията за посетителите

Защо прекарваме ценното си свободно време като четем табели или се разхождаме по тематичен маршрут, за да видим къдроглав пеликан? Хората участват в интерпретативни дейности по много причини. Да научиш повече за дадено място и неговите особености може да е вълнуващо и интересно и да ти хареса. То може:

- да удовлетвори любопитството и жаждата за знания;
- да придаде дълбочина на преживяването;
- да бъде развлекателно;
- да доведе до вникване и прозрение;
- да подсили сетивните възприятия;
- да вдъхнови;
- да направи непознатото познато;
- да даде възможност за среща и разговор с експерти;
- да помогне на човек да срещне други хора със същите интереси;
- да осмисли ваканция или училищно пътуване;
- да те накара да се върнеш отново на същото място.

Освен това интерпретацията оказва по-дълбоко и сложно въздействие върху индивидите и обществото. Изконният стремеж на човека да търси смисъл и да установява връзка с други същества и природата поддържа интереса към интерпретативната работа. Идентифицирането с уникални места и култури помага на хората да развият лично и колективно чувство за значимост и стойност на битието им.

Принципи на интерпретацията

развлекателна
обвързваща
организирана
тематична
поднесена чрез различни способности на обучение

Развлекателна

За да задържи вниманието на хората, всяка форма на комуникация трябва да известна степен да ги заинтригува. Някои от следните способности може да ви помогнат, за да стане разходката с вас по-приятна за туристите.

Планирайте интерактивни дейности

Ангажирайте хората с активни занимания по време на прехода, така ще бъде по-приятно и за тях, и за вас. Въздействайте върху възможно най-голям брой от сетивата им. Задавайте въпроси или организирайте обсъждания в група, за да могат да си съставят мнение и да го споделят. Демонстрациите и дейностите стимулират хората да общуват с природата и един с друг.

Европейски съюз

Европейски фонд за рибарство
Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ (2007-2013)
Приоритетна ос 4 „Устойчиво развитие на рибарските области“
Инвестиране в устойчиво рибарство

Разнообразявайте стила на поднасяне

Промяната в тона и височината на гласа ви може да подсили въздействието на вашите думи върху слушателите по впечатляващ начин. Мълчанието, използвано в точния момент, също може да бъде много въздействащо. То може да ви помогне да подчертаете значението на нещо току-що споменато или да засилите напрежението на разказа.

Възползвайте се от неочакваното

Ако се случи нещо непредвидено като неочаквана буря, възползвайте се от възможността да поговорите за нея. Например как местните хора са използвали традиционни видове облекло при такива природни условия. Ако покрай вас, докато говорите за нещо различно, мине гущерче, не се страхувайте да смените темата и да се пренесете върху него. Опитайте се да използвате възможностите, които природата предлага понякога.

Обвързваща

Ако посетителите имат отношение към наблюдаваните обекти, това може да им помогне да изградят лична връзка с посещаваното място. Когато те свържат новата информация с нещо вече познато или преживяно, информацията става по-разбираема и може да остави трайни следи.

Използвайте сравнения

Сравненията могат да подчертаят разликите и сходствата. Това дава възможност на хората да установят връзка с нови места, животни, растения, форми на релефа и местни традиции, като ги видят във връзка с това, което познават.

Запознайте се с аудиторията

Осведомете се откъде са посетителите, при възможност научете имената им и разберете доколко са запознати с темата. Ако някой вече е много добре информиран, опитайте да го включите и го насърчете да сподели знанията си с групата.

Избягвайте специализираните термини

Научният език и сложните термини не отправят ясни послания към аудитория, която не е предварително запозната с темата. Използвайте аналогии и сравнения, за да обясните на аудиторията непознати за нея неща.

Организирана

Информацията трябва да бъде представена в логически ред, за да бъде лесно разбираема.

Цели

Ако знаете какво искате да постигнете, ще бъде по-лесно да осъществите целта си. Помислете защо провеждате тази тематична разходка и какво трябва да научи и почувства аудиторията ви по време на нея. Това ще ви помогне при определянето на целите и ще очертае рамката и темите за разработването на

Европейски съюз

Европейски фонд за рибарство
Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ (2007-2013)
Приоритетна ос 4 „Устойчиво развитие на рибарските области“
Инвестиране в устойчиво рибарство

задачата или маршрута.

Планиране

Планирайте структурата на обиколката. Един полезен похват е използването на история с начало, развитие и край. Това може да стане с набелязване или очертаване на основните факти. Уверете се, че сте проучили добре информацията по темата и сте включили разкази за места и хора, които придават живост на посланието, но без да използвате твърде много термини, дати и числа. Уверете се, че вашият замисъл и информация оформят сюжетна линия. Така те ще имат смисъл и за аудиторията.

Тематична

Хората може бързо да забравят фактите и числата, но ще запомнят елементи от презентация, изградена около тема. Темата е основното послание на историята, която разказвате. Темите провокират публиката да мисли и задава въпроси, а това са първите стъпки към промяна в отношението и поведението ѝ. Темата съдържа посланието, с което искате да си тръгнат хората, и прокарва нишката, свързваща по смисъл представената информация. Темата обикновено се изразява в едно изречение и има елемент на действие. За да създадете теми от даден предмет на интерпретация си задайте въпроса: „Какво следва от това?“

Предмет: морски скали

Тема: Морските скали могат да разкрият минали промени в морското ниво.

Предложения за теми с послания за маршрут

Предмет: стари дървета

Тема: Старите дървета приютяват много същества и са от жизнено значение за една стабилна горска екосистема.

Способи на обучение

Хората обработват информацията и учат по различен начин. Може би най-популярният подход е да се разчита на визуална информация — текст, графики, изображения, карти, скулптура или видео. Друг често срещан начин за придобиване на знания е чрез звук — говор, музика и песни. Действието, движението и докосването обогатяват сетивата и могат да оставят трайно впечатление у посетителите. И накрая, създаването на емоционална връзка може да промени нагласите и да обогати впечатленията от посещението.

Нашите собствени предпочитания по отношение на ученето оказват влияние върху начина, по който представяме информацията и интерпретираме фактите. Често предаваме информацията по начин, по който желаем да я получим. За да достигнете до разнообразна публика, използвайте различни подходи, основани на различни способности на обучение. Осъзнаването на наученото продължава дълго след посещението. Ето защо една история за посетителното интересно място следва да обогати опита на посетителя и да предизвика реакция и съпричастие.

Лична интерпретация

- техники
- умения за поднасяне
- отклонения и извънредни ситуации — как да се справим

Проект BG MIRG B-DCH-A/3-3.3-006 Дог. № 124 от 07.10.2014 г. Проектът се финансира с безвъзмездна финансова помощ по Местна стратегия за развитие на Местна инициативна рибарска група Бяла – Долни чифлик – Аврен чрез Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство 2007 – 2013“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейски фонд за рибарство.

Европейски съюз

Европейски фонд за рибарство
Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ (2007-2013)
Приоритетна ос 4 „Устойчиво развитие на рибарските области“
Инвестиране в устойчиво рибарство

- помагала или материали
- драма
- сътрудници и партньори

Лични техники за интерпретация

Посрещане

След кратко представяне дайте възможност на посетителите да се огледат и опознаят мястото. Това е ефикасен начин за контакт с голяма група хора за кратко време.

Организиран обиколки пеша или с превозно средство

Организираната обиколка дава възможност да посетите отдалечени или по-малко достъпни места, да наблюдавате дивата природа, или да видите пейзажи в различна светлина. Маршрутите може лесно да бъдат приспособени към различни аудитории с общи или специални интереси.

Беседи или презентации

Те могат да бъдат свързани с определено време и място или да се проведат неофициално, като разговор при входа на резерват или край някой особено интересен обект.

Дни на отворените врати и събития

Те са ефективен начин за достигане до по-големи аудитории. Доброто планиране и разгласата са от съществено значение за привличането на хората.

Доброволчески програми

Комбинируйте активна конзервационна работа с интерпретация, за да се получи по-дълбоко и значимо преживяване. Включете време за интерпретация в програмите за доброволци.

Сезонни програми

На много места летните програми могат да бъдат специално приспособени за различни аудитории. Интерпретацията може да се извършва по време на кратки разходки, пътувания по река или специални обиколки. Дейностите може да бъдат ефективни и запомнящи се за участниците, когато се вземат предвид техните интереси, произход и начин на учене. Някои туроператори се специализират в интерпретация, например за културни пътувания, други включват интерпретацията като точка в програмата си, докато трети се съсредоточават само върху една дейност.

Умения за поднасяне

Тяло

Първите впечатления са важни. Носете чисти и спретнати дрехи. Не забравяйте табелката с името си и шапката за слънце.

Усмихвайте се, за да помогнете на всички да се отпуснат и да се почувстват

Проект BG MIRG B-DCH-A/3-3.3-006 Дог. № 124 от 07.10.2014 г. Проектът се финансира с безвъзмездна финансова помощ по Местна стратегия за развитие на Местна инициативна рибарска група Бяла – Долни чифлик – Аврен чрез Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство 2007 – 2013”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейски фонд за рибарство.

Европейски съюз

Европейски фонд за рибарство
Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ (2007-2013)
Приоритетна ос 4 „Устойчиво развитие на рибарските области“
Инвестиране в устойчиво рибарство

добре дошли. Помислете за стойката си и езика на тялото. Дръжте се спокойно и стабилно, за да покажете увереност и компетентност. Избягвайте да си играете с предмети като химикалки и ключове. Използвайте естествени жестове и винаги стойте с лице към групата.

Глас

Говорете с ентузиазъм и страст. Променяйте тона си и ритъма. Не забравяйте да направите пауза за акцент, за да съберете мислите си, за по-дълбоко въздействие на историята или за да покажете промяна на темата. Заменете „хм“ и „ъ“ с пауза.

Език

Използвайте прост език и говорете ясно, с кратки изречения. Избягвайте научните и техническите термини — те отблъскват посетителите. Създавайте образи в съзнанието на хората. Използвайте хумор. Ако публиката ви се смее, всички се чувстват добре. Шегувайте се или разказвайте истории във връзка с темата. Използвайте млчанието за въздействие и акцент.

Анализирайте представянето си — какво се получава най-добре, какво наистина се харесва на посетителите? Потърсете обратна връзка. Упражнявайте изнасянето на презентацията пред колеги и подгответе варианти за различни аудитории и различни по брой групи.

Отговори на въпроси

Печелете време когато отговаряте на въпроси или забележки на публиката: перифразирайте зададения въпрос, помолете за допълнително пояснение, попитайте за пример, съгласете се.

Изработване на собствен стил

Ентузиазмът е най-високо оценяваното качество на интерпретаторите. Увереността и професионализмът също са високо ценени. Въпреки че хуморът помага винаги в установяването на контакт с посетителите, не е нужно да го използвате насила, ако не ви се отдава по естествен начин.

Управление на големи групи

Определете максимума посетители, подходящ за беседата и обекта; често оптималният брой е между осем и дванадесет души, но зависи и от броя на интерпретаторите — 30 души са подходящ максимум за 4 интерпретатори. Останете в предната част на групата и определете някого да върви отзад. Отделете време за преминаване през препятствия. Започнете да говорите след като пристигнат всички. Застанете така, че да ви виждат и чуват през цялото време, дори ако е необходимо да се качите на по-високо място, а гласът ви трябва да достига до човека най-накрая. Ангажирайте децата със задачи или игри по маршрута и периодично преброявайте групата — безопасността е на първо място!

Беседи

Ако вашата беседа е по-дълга от 30 минути (времето, през което можете да задържите вниманието на средностатистическия възрастен), направете почивка. Използвайте качествени изображения. Малко беседи са ефективни без

Европейски съюз

Европейски фонд за рибарство
Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ (2007-2013)
Приоритетна ос 4 „Устойчиво развитие на рибарските области“
Инвестиране в устойчиво рибарство

визуални помощни средства. Използвайте звук, за да поддържате интереса и вниманието. Провеждайте беседата в приятна обстановка, без други разсейващи фактори.

Разсейване и произшествия

Разсейването може да бъде предизвикано от много неща: плач на бебе, гръмогласен мъж в края на групата или палаво дете. Понякога можете да предвидите проблема и да го избегнете, преди да ви е попречил. Помолете немирното дете да ви помогне в някаква работа, например да преброи хората или да даде тон за песен по време на прехода между две точки. Поканете шумните членове на групата да се приближат, за да „виждат по-добре“. Справете се с проблемите професионално, не им позволявайте да развалят удоволствието на по-голямата част от посетителите.

Инциденти и произшествия се случват и те ще подложат на изпитание вашата ефективност. Подготовката и планирането на извънредни ситуации е най-добрият подход за справяне с тях. Ако някой се разболее или нарани по време на посещението, имате две основни отговорности: да помогнете на пострадалия и да дадете указания на останалата част от групата.

Помощни средства

Всеки посетителски център, музей или офис на защитена територия е пълен с потенциални помощни средства. Помощните средства служат за обяснение, привличат вниманието и ангажират групата. Хората реагират добре на познати предмети, използвани по иновативни начини.

Ангажирайте различни сетивата — мирис, звук и допир. Предайте от ръка на ръка ароматно листо или клонка, почувствайте допира на перо от птица.

Използвайте свирка, за да имитирате зова на животно.

Опитайте се да използвате исторически артефакти в първоначалния им вид. Ако човек вземе в ръка и използва за малко даден инструмент, може да добие представа как са живели хората в миналото. Помощните средства може също да разсейват посетителите и има опасност те да спрат да внимават. Докато помощното средство преминава от ръка на ръка, продължавайте да говорите по същата тема и щом свършат всички, го приберете.

Възможни помощни средства са: кожи, скелети, хербаризирани растения, скали, артефакти, инструменти, копия на предмети, костюми, оборудване, капани, ламинирани снимки и скици, модели и макети, книги, музика и др.

Драма

Пресъздаването на историята, свързана с дадено събитие или период, е популярна техника, която пренася посетителите в друго време. Нужни са театрални умения, за да се получи добре този вид интерпретация — интерпретаторите трябва да изпълняват ролята си през цялото време и да са исторически достоверни. При обиколките на сгради и исторически обекти се използват много успешно персонализирани разкази или политически възстановки, за да вдъхнат живот на архитектурните паметници.

Костюмираните водачи, които не изпълняват роля, не са длъжни да

Европейски съюз

Европейски фонд за рибарство
Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ (2007-2013)
Приоритетна ос 4 „Устойчиво развитие на рибарските области“
Инвестиране в устойчиво рибарство

изобразяват определен персонаж. Костюмът е част от историята и създава атмосфера. Костюмираните водачи може да участват много успешно във фолклорни демонстрации или малки театрални сценки за деца.

Демонстрациите на сценични изкуства — музикални и театрални събития, често се провеждат на открито и понякога сюжетът е свързан с мястото. Некостюмираните водачи могат не по малко успешно да представят даден исторически период.

Костюмите и театралните образи не са от съществено значение за успешната интерпретация. Според избора на темата, историята може да следва своя специфичен ход и да достига интересни кулминации.

Сътрудници и партньори

Работата с доброволците и училищата е неразделна част от усилията за постигането на дългосрочните природозащитни и социални цели на интерпретацията. Партньори в този процес могат да станат туроператори, екологични организации, държавни агенции, местни власти и местни общности. Ако интерпретативните дейности са част от календара на обществените прояви и програмите за доброволчески, природозащитни и образователни дейности, това е сигурен знак за успех.